

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1935 kl. 3 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition an-
gående inköp för telegrafverkets räkning av tomt i
Bollnäs m. m.*

(4:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 8 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 198, har Kungl. Maj:t, under åberopande av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* till inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Bollnäs för budgetåret 1935/1936 under Utgifter för kapitalökning, I. Statens affärsverksamhet, B. Telegrafverket anvisa ett reservationsanslag av 24,000 kronor, att utgå av lånemedel; *dels ock* höja den i förslaget till riksstat för budgetåret 1935/1936 under rubriken »F. Lånemedel» upptagna inkomstposten »Övriga lånemedel» med motsvarande belopp.

För såväl postverket som telegrafverket förefinnes inom den närmaste framtiden behov av större och även i övrigt lämpligare *lokaler i Bollnäs*. Genom att förvärva en tomt och därå låta uppföra en byggnad, innehållande erforderliga utrymmen för post- och telegrafverken, skulle dessa verks lokalfråga i Bollnäs kunna ordnas. Anslag för tomtkostnaden, 24,000 kronor, äskas nu, varefter framställning om medel till nybyggnad skulle göras till 1936 års riksdag.

I detta sammanhang har departementschefen anmält ett av telegrafstyrelsen i skrivelse den 15 februari 1935 framlagt förslag, vilket innebär anvisande av medel ur telegrafverkets förnyelsefond för beredande av *ökade frikretsförmåner* åt vissa telefonabonnenter å landsbygden.

Vid manuella telefonstationer med mindre än 35 helårsabonnemang skola abonnenterna själva bekosta lokal och betjäning, och de åtnjuta icke förmånen av någon frikrets. Abonnenterna vid dessa stationer kunna antingen förhyra ledning från telegrafverket eller ock själva anlägga och underhålla dem.

Telegrafstyrelsens nu framlagda förslag avser att bereda abonnenterna vid telegrafverkets samtliga stationer förmånen av frikrets, vilken som regel skulle utgöra en cirkel med minst 2 km. radie, telegrafstyrelsen dock obetaget att, när förhållandena så påkalla, medgiva en ytterligare utökning. Till motivering av förslaget — mot vilket avvikande mening anförts av byråchefen G. Wold — anföres bland annat följande:

Genom en sådan förändring skulle en betydande minskning komma att inträda i kostnaderna för telefon för ett jämförelsevis stort antal abonnenter. Störst bliva givetvis fördelarna för abonnenter vid sådana stationer, som nu icke alls hava frikrets, men även de abonnenter, som bo utanför nuvarande frikrets vid stationer med 1 eller 1.5 km. frikrets, skulle få sina telefonkostnader nedsatta. Den ifrågasatta åtgärden skulle särskilt förbilliga telefonkostnaderna för dem, som bo på större avstånd från närmaste telefonstation, d. v. s. just för dem, som ofta hava särskilt stort behov av telefon, ehuru de höga ledningskostnaderna hittills kanske hindrat dem från att bliva telefonabbonenter.

Telegrafstyrelsen anser sig i detta sammanhang även böra framhålla, att, i förhållande till folkmängden, telefonens utbredning på landsbygden är jämförelsevis svag. Enligt en tidigare utförd beräkning, avseende 1931 års början, utgjorde sålunda antalet apparater per 1,000 invånare i städer och stadsliknande samhällen 168 mot endast 34 för den rena landsbygden. Denna olikhet torde i varje fall till en del bero just på den omständigheten, att kostnaderna för ledning å landsbygden ställa sig så mycket högre än i städer eller andra samhällen.

Den nuvarande ordningen har emellertid även en annan sida, som man har allt skäl att fästa avseende vid. Den möjlighet, som för närvarande gives abonnenterna att själva anlägga och underhålla sina ledningar och varav de i stor utsträckning begagnat sig, har ofta medfört, att ett flertal stolplinjer, stundom av mycket dålig beskaffenhet, särskilt i närheten av stationerna blivit uppförda efter samma väg, vilket icke blott medfört svårigheter för framförandet av telegrafverkets egna stolplinjer utan även kan medföra allvarliga olägenheter för vägtrafikanterna. Dessa olägenheter hava blivit så mycket mera kända efter automobilismens genombrott. Genom införandet av nya eller utvidgade frikretsar skulle telegrafverket erhålla möjlighet att på ett ur nationalekonomisk synpunkt mera rationellt sätt ordna ledningsnätet på landsbygden.

Vid nuvarande ordning har telegrafstyrelsen icke heller alltid kunnat motätta sig inrättandet av nya små stationer tämligen nära förut befintliga, varigenom ett rationellt utbyggande av nätet och abonnenternas samlande till större enheter med därav följande ökade förmåner, exempelvis i fråga om öppenhållningstider och bättre expedition, icke alltid kunnat tillgodoses.

Vad angår kostnaderna för de ökade frikretsformånerna, är det icke möjligt att i förväg låta verkställa detaljerade beräkningar för det stora antal, omkring 4,000 stationer, som skulle beröras av förändringen. Verkställda överslagsberäkningar visa emellertid, att engångskostnaderna för viss kabelfiering av abonnentledningar samt för om- eller nybyggnad av abonnenter tillhöriga stolplinjer skulle komma att uppgå till ett belopp, som icke torde komma att överstiga 13.5 miljoner kronor. Med hänsyn till kostnaderna förutsätter styrelsen, att arbetet med inrättandet och utvidgandet av frikretsar skall ske successivt under en tidrymd av ungefär sex år. Av rent praktiska skäl torde det för övrigt icke kunna bliva fråga om att på en gång genomföra ett så omfattande program som detta, och arbetstakten måste givetvis även bestämmas av omfattningen av de övriga arbeten, som telegrafverket har att utföra.

Utskottet.

Medel till inköp av ifrågavarande tomt i Bollnäs torde böra anvisas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Den framlagda planen till utsträckning av frikretsformånerna till landsbygdens samtliga stationer synes ej heller böra föranleda erinran från riksdagens sida.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Bollnäs* för budgetåret 1935/1936 under Utgifter för kapitalökning, I. Statens affärsverksamhet, B. Telegrafverket anvisa ett reservationsanslag av 24,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om höjning av inkomstiteln: Övriga lånemedel vill utskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Stockholm den 22 mars 1935.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 58.
